

ТЕАТРАЛЬНА РОБІТНИЧА СТУДІЯ

Лекція десята.

ПРОБИ І ГУРТОВІ СЦЕНИ.

Цим разом познайомимося з тим, як треба підготувати виставу, як робити проби і як переводити масові (гуртові) сцени.

Перш усього, як ми вже згадували в попередній лекції, аматори повинні одержати ролі аж тоді, як всі вони знають цілий твір. Режисер обов'язково повинен скликати перед розданням ролей своїх аматорів і в їх присутності перечитати цілий твір, намічений до постановки. Можливо це замінити ще й тим, що режисер дасть кожному аматорові і аматорці примірник під умовою, що вони перечитав його до першої проби. Але це робиться тільки з кращими аматорами, які дійсно люблять театральне мистецтво і не дивляться на його, як на комедію, цирк.

Після перечитання твору, режисер веде розмову з аматорами. Вони ставлять йому різні питання, розпитують про різні тонкості драми, а він подає характеристику поодиноким діям осіб, пояснює вимову поодиноких фраз, чужоземних висловів і поодиноких виразів. Він же виносить основну думку автора, словом — розкриває перед аматорами всі таємниці драматичного твору. Розуміється, після такої розмови, аматори мають поняття про свою майбутню гру і на пробах тільки виправляють її.

Перша проба є теж тільки підготовкою. Вона проходить повільно і режисер дуже уважає на кожний вислів чи рух аматора. Вважає і справляє.

З практики вже знаєте, що на пробах необхідні: 1. точність, 2. спокій і 3. увага.

Це вже практикувалося на пробах нашої Студії і блискучі наслідки відомі вам. Особливо для робітничих аматорів, які мають небагато часу на проби, треба ретельно підготуватися цього. Робітник чи робітниця цілий день заняті, працюють і необхідно їм піти швидше спати, щоб відпочити і ранком знову йти до роботи. А проби можливо переводити у нас тільки вечорами. Тому безоглядною точністю грає тут велика ролля. Коли аматори точно в час почнуть пробу, то й швидше скінчать її. І не треба за один вечір переробляти всі дії. Найкраще поділити дії на вечері і кожного вечора робити найбільше дві дії. Тоді не перетомлюється увага аматорів і тоді хутче запам'ятовують вони все. Але — ні одного зайвого слова на пробах. Говорять тільки ті, що виконують свої ролі і чути голос тільки режисера, який справляє дещо. Аматор чи аматорка можуть на хвилину перервати свою мову, запитуючи щось у режисера. Але всі інші, що сидять по боках, не сміють навіть шептати. Треба сидіти каміньком і вважати навіть на гримих, а це певно не піде на марно. По кожній проби, це школа. Розуміється, від першої до останньої проби аматори і аматорки мусять грати, а не жибонити собі під носом та все казати:

— Я то знаю... Я то зроблю на представлення. Я буду говорити голосно...

Це непростиме, бо коли аматори, які не є професійними акторами, не роблять на пробах належних рухів і не говорять, як слід, то ніколи в світі не зможуть вони виконати своєї ролі хоч-би приблизно добре. Не зможуть з тої простої причини, що їх гра на сцені підчас представлення, буде в дійсності першою пробою. Всі інші проби, хоч-би було їх навіть 100, не матимуть рішуче ніякого значіння. Бо знати свою ролу на пам'ять, це ще нічого. Треба окрім знання ролі — розуміти її, треба сполучити рух з мімікою і з відповідними виразами в мові. А коли цього не переводиться на пробах, то відразу підчас представлення вийде воно страшенно байд.

Для всіх нас відомо добре, що ця погана звичка глибоко

вкорінилася на аматорських сценах і її за всяку ціну треба зникнути. Особливо наші робітничі драмгуртки по цілій Канаді мусять як найшвидше перенести в себе цю кончну форму. Проби треба зробити дійсними пробами, а не місцем для розмов, шепотів і гримих бідного режисера. Тут, у Вінніпегу, ми вже проломали цю стіну і хоч як тяжко було зроби́ти це, але все таки проби відбуваються вже в нас як треба.

Третьою важною річю на пробах, це безоглядна увага аматорів. І тих, що вже грають (виконують свої ролі) і тих, які сидять оподальк і жауть на свій вихід. Режисер в ніякому разі не повинен викликати аматорів до виходу. Вони самі мусять на це вважати і коли приходять час виходу — викликають самі. Це можливе тільки тоді, як аматори вважають. І коли ця увага є на пробах, то ніколи підчас представлення не буде замішання на сцені, ніколи не буде так, що аматор вийде або швидше або спізниться, або зайде в інші двері і т. д. А це-ж таке часте на аматорських сценах!

Теж треба старатися за всяку ціну, щоби від першої вже проби був постійний суфлер. Суфлер не є такою незначною особою, як в нас вважають його. (Правда, на аматорських виставах він дуже часто є головним героєм, але це теж треба викоринювати). Головний хист, що його повинен мати суфлер, це вміння до ладу поділяти довгу фразу, підказуючи її аматорові. Часом хибний поділ фрази заморочить навіть професійного актора, що твердо знає свою роллю. Цей хист залежить не тільки від досвідченості суфлера, але й від ступня його культурності та розвитку, від міри уважності, з якою підчас проб він стежить за виконанням ролі актора, його пазвами й заповнюванням їх мімічною грою. Обов'язком суфлера високі і мало дають йому втіхи, але добрі суфлери рідко трапляються.

Одночасно з пробами аматорів краще потрібно провадити проби масових, групових або гуртових сцен, підготовляючи так звану юрбу. Юрба на сцені, це не тільки декорація, але це одна діва особа драми, а через це загальні сцени треба підготовлювати таким способом, щоб юрба (гурт) була живою істотою, яка переживає події драми, а не мертвим, неповоротним, ніби з музею взятим гуртом безжизних і бездіяльних манекінів. І власне гуртові сцени на наших аматорських сценах, це певно найслабше місце. Знаємо це з досвіду. Молоді хлопці і дівчата, які в житті такі жваві, як живе срібло, на сцені, в гуртах, просто дерев'яні, кам'яні. Не тільки рухи їх мертві, але й голоси стають такими сухими, скучними й дерев'яними, що хоч закривай очі. Немає найменшого прояву життя.

Юрба-гурт на сцені — це не тільки мальовнича картина, але треба, щоб ця картина жила на сцені, щоб кожнісінький момент розвитку драматичної дії, на сцені знаходив в гурті відповідний відгук та відбиток, щоб цілий гурт, як цілість, усюю своєю масою, доповнював думку автора і перебував в гармонії із грою аматорів, щоб кожнісінька дрібниця в цьому, кожнісінька постанова, руду переняті мистецькою розміркованістю, красою, смаком і значінням.

Багато режисерської праці треба вкласти в утворення такого гурту. Адже-ж багато дещого треба режисеру самому придумати, скомпонувати, бо в примірниках драми автор тільки кількома словами говорить про рух гурту, а режисер мусять з цих кількох слів утворити цілу картину, або іншими словами: "випити на канві візерунки". Кожна постанова гурту, що до вбрання і що до характеристики повинна уваяти з себе окрему цілість, обмірковану і викінчену, а всі вони в гурті повинні утворити одну

істоту та бути за одну суцільну дієву особу драми. Добре розташований гурт повинен жити на сцені, але не затемнювати собою важливі моменти дії. Разом з тим, ні одна постанова не повинна висуватися з гурту притягаючи до себе особливу увагу; подібно до того, як в хорі кожний голос повинен брентися з однаковою гучністю та вимовністю, не вибиваючись із загальної маси голосів, — так кожна окрема постанова з загальним тілом гурту, полишаючись сама для себе окремою, кольоритною, барвистою.

Скільки треба людей, щоб влати на сцені гурт, юрбу? До цього повинно дійти двома способами: або справді поставити на сцені великолюдний нагтовп-гурт, як це іноді й робиться в театрах, що орудує великими коштами, або навпаки, — звузити декораціями сцену аж до цієї міри, щоб і невеличка кількість людей дала вражіння юрби (гурту) владним розташуванням постаней і гуртків, що нібито аж не можуть зміститися. Цього способу легше живити і можна досягнути добрих успіхів.

Гурт має незвичайно важну роллю. Треба, щоби слухач з салі перенявся так грою гурту, щоби забувся цілковито, що він в театрі. Адже-ж на глядача треба вилити головним чином через душу його, треба насамперед намагатися зрушити його душу, живим уразом вразити серце.

Як-же досягнути це? Пильною підготовляючою працею треба гурт навчити його роллю. Навчання це провадити так:

Перше — це розташування (розміщення) на сцені. Режисер наперед мусять поділити цілий гурт на групи і кожній групі назначити її місце. Аматори з гурту стають на сцену на своїх назначених місцях, не зближаючись, як це звичайно буває, один до одного плечем до плеча, та й не шикуючись в густі лави, в одну лінію. Кожний з них повинен виразно розуміти, що юрба завжди складається з окремих груп, зв'язаних спільністю настроїв, які вони всі разом переживають. Але аматори з гурту ніколи не сміють забувати, що в юрбі не всі однаково думають і почувати, що в усюмоку натовпі і декілька партій, які часто настроєні ворожо одна проти одної, важним духом одна на одну дивити. І тому, відповідно до цього, поведінка поодиноких гуртових груп буде інша су-проти себе. Буває й таке, що коли на сцені треба представити юрбу, то режисер ще на пробах рисує на дошках сцени крейдюю місце для поодиноких груп юрби і вони прилучуються до свого місця, та не мішаються підчас гри на сцені. А поділ гурту на малі групи, відомий тільки режисерів та самим аматорам. Публіка цілком не завважає цього, бо для очей публіки добре розташований гурт робить вражіння цілості. Ось і наша студія повинна на небагато приступити до першої масової постановки "Гайдамаків", де ціла штука буде складатися з самих гуртів. Власне в "Гайдамаках" ми на практиці переведемо сьогоднішню лекцію і це буде перша масова постановка на українській сцені на американській землі.

Бувають режисери, які не приписують великої уваги гуртам і дуже часто не переводять навіть проб, а дають тільки короткі, неясні вказівки, з чого все виходить великі скандали підчас вистав. Гурт не тільки мертвий, але не знає, що робити йому. Це недопустиме, бо такий режисер дуже легко-важний і поступаючи так, робить, як сказав великий німецький поет Гайне: "Скопують грядки, сіє панчохи і вярять, що вродяться батькові чоботи".

Бувають режисери, які не приписують великої уваги гуртам і дуже часто не переводять навіть проб, а дають тільки короткі, неясні вказівки, з чого все виходить великі скандали підчас вистав. Гурт не тільки мертвий, але не знає, що робити йому. Це недопустиме, бо такий режисер дуже легко-важний і поступаючи так, робить, як сказав великий німецький поет Гайне: "Скопують грядки, сіє панчохи і вярять, що вродяться батькові чоботи".

Бувають режисери, які не приписують великої уваги гуртам і дуже часто не переводять навіть проб, а дають тільки короткі, неясні вказівки, з чого все виходить великі скандали підчас вистав. Гурт не тільки мертвий, але не знає, що робити йому. Це недопустиме, бо такий режисер дуже легко-важний і поступаючи так, робить, як сказав великий німецький поет Гайне: "Скопують грядки, сіє панчохи і вярять, що вродяться батькові чоботи".

Бувають режисери, які не приписують великої уваги гуртам і дуже часто не переводять навіть проб, а дають тільки короткі, неясні вказівки, з чого все виходить великі скандали підчас вистав. Гурт не тільки мертвий, але не знає, що робити йому. Це недопустиме, бо такий режисер дуже легко-важний і поступаючи так, робить, як сказав великий німецький поет Гайне: "Скопують грядки, сіє панчохи і вярять, що вродяться батькові чоботи".

Бувають режисери, які не приписують великої уваги гуртам і дуже часто не переводять навіть проб, а дають тільки короткі, неясні вказівки, з чого все виходить великі скандали підчас вистав. Гурт не тільки мертвий, але не знає, що робити йому. Це недопустиме, бо такий режисер дуже легко-важний і поступаючи так, робить, як сказав великий німецький поет Гайне: "Скопують грядки, сіє панчохи і вярять, що вродяться батькові чоботи".

ВИСЛІД ГОЛОСОВАННЯ В 3-Й ВАРДІ В ЦИФРАХ.

ГОЛОСИ ВІДДАНИ В 3-Й ВАРДІ НА КАНДИДАТІВ НА МЕРОРА ВІННІПЕГУ.

В школі:	Фермер	Всб
Фаренс Найтінгейл	235	62
Кінг Елвара	866	144
Страткона	982	225
Раф Браун	626	239
Абердін	497	234
Віліям Гвайт	665	289
Сейнт Джонс Техніка	570	483
Норквей	323	167
Мекрей	402	386
Локстон	478	598
Енна Гібсон	144	108
Лорд Селірк	733	553
Елмвуд	621	270
Голоси віддані перед днем виборів	154	161
Разом	7,296	3,919

ГОЛОСИ ВІДДАНИ В 3-Й ВАРДІ НА КАНДИДАТІВ НА АЛДЕРМЕНІВ.

В школі:	Гіс	Меклейн	Попович	Сімсон
Фаренс Найтінгейл	91	52	115	56
Кінг Елвара	178	87	574	120
Страткона	320	177	468	160
Раф Браун	311	211	77	260
Абердін	299	181	148	104
Віліям Гвайт	319	258	153	191
С. Джонс Техніка	271	462	20	285
Норквей	122	126	147	96
Мекрей	252	347	67	142
Локстон	237	597	40	257
Енна Гібсон	94	100	23	37
Лорд Селірк	417	515	57	259
Елмвуд	310	222	114	201
Голоси віддані перед днем виборів	28	27	1	21
Разом:	3,249	3,414	2,005	2,194

ПОРІВНЯННЯ ГОЛОСІВ ВІДДАНИХ НА ТОВ. М. ПОПОВИЧА.

В школі:	1923 р.	1924 р.
Фаренс Найтінгейл	94	115
Кінг Елвара	453	574
Страткона	423	468
Раф Браун	37	77
Абердін	89	148
Віліям Гвайт	92	153
Сейнт Джонс Техніка	20	20
Норквей	100	147
Мекрей	35	67
Локстон	15	40
Енна Гібсон	9	23
Лорд Селірк	31	57
Елмвуд	38	114
Голоси віддані перед днем виборів	—	1
Разом	1,436	2,005

ПОВІДОМЛЕННЯ.

РІЧНІ ЗБОРИ ФІЛІ Т.У.Р.-Ф.Д. В ЕДМОНТОНІ, АЛТА.

Подаємо до відома всім членам і членкиням Філі Товариства Укр. Роб. Фарм. Дім в місцевості Едмонтоні, а також тим, що виїхали з міста, що загальні річні збори нашої Філі відбуватимуться в середу, 31. грудня 1924 р. Всі члени і членкині, які є в спроможності, повинні явитися на ці збори, на яких вирішиться важка справа на цілий рік.

- Програма зборів:
1. Утворення зборів.
 2. Вибір президи на час зборів.
 3. Перевірення членства.
 4. Звіт заряду і функціонерів.
 5. Звіт Контрольної Комісії.
 6. Діточа школа.
 7. Довг Укр. Роб. Дому в Едмонтоні.
 8. Діточа оркестра.
 9. Просвітні і організаційні справи.
 10. Інші справи.
 11. Вибір заряду і функціонерів на 1925 рік.
 12. Заміщення зборів.

Звертаємо увагу всім тим членам і членкиням, що затримали свої членські вказки, щоб поспішали виповнити їх це до загальних річних зборів.

ЗВІТ З ДОПОМОГИ ХОРОМУ ТОВАРИШОВІ.

У відповідь на відозву, що була поміщена в Західному Окружному Комітеті Т.У.Р.-Ф.Д. в "У.Р.В." в справі допомоги хорому товаришів Тимимчукові і його безпомічній сім'ї, товариші і товаришки поспішили з своїми жертводавцями. Так 15 жов. на адміністративних зборах Філі Т.У.Р.-Ф.Д. в Едмонтоні припоручила т-ні Е. Строчі зайнятися колекцією і вона збрала для т. Тимимчука і його сім'ї \$53.50.

З огляду зібрано: В Едмонтоні \$53.50
3 Бібейт надіслано 9.05
3 Лондон, Онт. 5.00
В. Ткач, Ег. Б. К. 1.00
Разом \$69.05
Всім жертводавцям і колекторам щира подяка.
За З. О. К.
В. Д. Томак, секр.

Від Редації. — З браку місця в газеті імен жертводавців не містимо, подаючи лише загальний звіт.

Робітнику! Як Ти не подбаєш про свою газету, то пан-певно не подбає! "Укр. Роб. Вісти", це одна з українських газет в Канаді, що виходить три рази на тиждень. Нехай буде воно в кожній хаті робітника і фермера!

МІСЦЕВІ ВІСТІ

Місячні Збори Відділу Робітничого Запозомого Товариства в Вінніпегу відбулися в неділю, дня 7-го грудня в год. 3. пополудни в салі Укр. Роб. Дому. Важні справи до погодження, отже всі члени обов'язково повинні взяти участь в зборах. Робітничі, що бажають вступити до Товариства радо вітаємо.

Повідомляється всіх українських робітників і робітниць в Вінніпегу, що заряд відділу Робітничого Запозомого Товариства рішив, що буде переводити вписи нових членів до відділу Товариства протягом цілого місяця листопада кожного дня від години 7. до 10.30 вечером. Вписи до Товариства відбуваються в локالی при У.Р.Д. в кімнаті над буфетом. Хто бажає вписатися до Товариства хай зголоситься в призначений час до секретаря Р. З.Т.

За заряд, М. Брчка.

В СПРАВІ РОЗІГРАВКИ В КОРИСТЬ "У.Р.В." У ВІННІПЕГУ.

Повідаємо номери тикетів, котрі виграли річ під час розігравки 27-го листопада п. р. в Укр. Роб. Домі. 2, 4, 10, 13, 14, 18, 55, 57, 65, 101, 120, 168, 198, 230, 243, 355, 359, 365, 387, 399, 400, 403, 412, 434, 437, 438, 440, 461, 624, 692, 701, 706, 746, 827, 872, 919, 928, 932, 964, 977, 1011, 1020, 1116, 1134, 1145, 1164, 1182, 1192, 1199, 1200, 1201, 1212, 1311, 1314, 1315, 1340, 1358, 1375, 1397, 1405, 1408, 1406, 1407, 1409, 1419, 1473, 1496, 1502, 1503, 1506, 1515, 1519, 1533, 1550, 1588, 1589, 1591, 1604, 1610, 1625, 1626, 1628, 1632, 1638, 1640, 1653, 1664, 1689, 1707, 1722, 1732, 1748, 1758, 1788, 1772, 1778, 1781, 1818, 1827, 1848, 1861, 1905, 1907, 1913, 1935, 1965 і 1210.

За виграєми річами можна зголосуватися до 15. грудня до т. Зайшовського в Укр. Роб. Домі.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ГУРТКІВ.

В редакції "Укр. Роб. Вістей" продається цікава книжка п. н.: "ПЕРЕД БУРЕЮ" Є це драма на чотири дії, яка малює боротьбу робітників в Росії за часів керещини, на передодні пролетарської революції. Тому вона і називається "Перед Бурею". Драма ця надається до вистав.

Ціна примірника 35 ц.

Замовлення шліть зараз же на адресу:

Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.

ВАЖНЕ! - ВАЖНЕ!

Повідомляється всім драматичним гурткам і товариствам, що відділ Стов. Укр. Роб. Дім в Вінніпегу має на продаж ограничену кількість примірників складної романтичної драми М. Старіцького з життя карпатських гуцулів в 5-ох діях і 7-ох відслонах зі співами і танцями п. н. "ЮРКО ДОВБУШ" Ціна одного примірника 50 центів.

Для товариств 5 примірників за \$2.00. Для книгарень 25% опусту.

Проситься замовлення слати на слідуючу адресу.

Ukr. Labor Temple Branch Cor. Pritchard & McGregor, Winnipeg, Man.

НЕБУВАЛА НАГОДА

для тих, що люблять провадити мішану господарку, як вільничі, годило дробу, плекання ярини і т. д., і притім бажають мешкати близько Вінніпегу. Пів години їзди стріжкою від Портеджа вулиці, а десять мінут від стріжкарні — прекарса реальність, варто \$3,500.00 тепер, яка може подвоїтися протягом одного року, коли буде вбудована стріжкарня поври цю реальність.

На продаж дуже дешево (\$2,800.00) або на вимну за хату або відповідну вартість у північній Вінніпегу. Хата мурована з північною, вода на подвір'ю, і два акри найкращої землі під управу ярини, з того 1 акер вже оброблений, а 1 акер ліса.

Зголошуватися до друкарні "У.Р.В."

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗНАЄТЕ, ЩО

ДРАМАТИЧНО-СПІВАЦЬКИЙ ГУРТОК ПРИ ВІДДІЛІ СТОВ. УКР. РОБ. ДОМУ У ВІННІПЕГУ

— відіграє —

В СУБОТУ, ДНЯ 6-ГО ГРУДНЯ 1924 Р.

В УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ У ВІННІПЕГУ

захоплюючи драму в 3-ох діях і 10 відслонах з життя Гуцулів

ВЕРХОВИНЦІ

Драма "Верховинці" — це живі образи з буйного життя Гуцулів — легінів і опришків. Німецька ненажерлива воєнщина хоче скувати своїми залізними путами вільнолюбиве населення Карпат, подолани і верховин, ловить молодих гуцульських легінів і віддає в рекрути. Легіні тікають в гори, стають опришками, мстять своїми катом. В драмі приходять прекрасні декорації і співи: "Верховини світку ти наш" і "Гей браття опришки".

Поширюйте скрізь вістку про це представлення!

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ.

ЦІНИ МІСЦЬ: 50, 40 і 25 ЦЕНТІВ.

Тикети набувайте завчасу: сьогодні в буфеті Укр. Роб. Дому, а вечорами і в день представлення при касі.

НАДЗВИЧАЙНИЙ КОНЦЕРТ!

ВІДДІЛ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ РОБІТНИЧОЇ МОЛОДІ (СУРМ) ПРИ УКР. РОБ. ДОМІ У ВІННІПЕГУ

— устроює —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 7-ГО ГРУДНЯ 1924 Р.

В УКР. РОБІТНИЧІМ ДОМІ У ВІННІПЕГУ

СВІЙ ДРУГИЙ КОНЦЕРТ

Концерт дуже цікавий, бо участь в нім будуть тільки членкині СУРМ і першої групи маюлодінової оркестри. Буде співати двочий хор без мандолін і з мандолінами, будуть квартети, терцети, дуети, сола в супроводі гри на піані. Приходьт повеселитися разом з нашою молоддю.

ВСТУП ЗА ДОБРОВОЛЬНИМИ ДАТКАМИ.

ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 8.30 ВЕЧЕРОМ.

ПІСЬОВЕ ПОГРУДДЯ Н. ЛЕНІНА

ДО ВІДОМА СПІВГУРТКАМ!